

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 060-10-13/2021/9
Ljubljana, 13. 9. 2021

Predlog

Z A P I S N I K

68. seje Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, ki je bila v ponedeljek, 6. 9. 2021, v dvorani Državnega sveta, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 14. uri in se zaključila ob 16.45 uri.

Komisija je 1. točko dnevnega reda obravnavala skupaj s Komisijo za državno ureditev in Interesno skupino lokalnih interesov. V tem delu je skupno sejo vodil predsednik Komisije za državno ureditev Rajko Fajt.

Prisotnost članov komisije:

- predsednik: Dušan Strnad
- podpredsednik: Samer Khalil
- člani: Dejan Crnek, Franc Golob, Janoš Kern, Oskar Komac, Milan Ozimič, Bojan Režun, Branko Šumenjak, Matjaž Švagan, Davorin Terčon, mag. Igor Velov, Bogomir Vnučec, Cvetko Zupančič.

Opravičeno odsotni:

- Franjo Naraločnik, Bojan Popovič, Franci Rokavec.

Vabljeni:

- dr. Damijan Škrk, direktor Uprave Republike Slovenije za varstvo pred sevanji, Ministrstvo za zdravje
- Igor Sirc, direktor Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost, Ministrstvo za okolje in prostor
- Matjaž Podjavoršek, glavni inšpektor Inšpekcije za sevalno in jedrsko varnost, Uprava za jedrsko varnost, Ministrstvo za okolje in prostor
- Aleš Ojsteršek, vodja Sektorja za razvoj izobraževanja, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- mag. Jelena Aleksić, vodja Oddelka za spremljanje, osveščanje in preventivo, Zagovornik načela enakosti
- Nevenka Prešlenkova, Zagovornik načela enakosti
- Jožko Horvat – Muc, predsednik Sveta romskih skupnosti Republike Slovenije
- Fatmir Bečiri in Stanko Baranja, podpredsednika Sveta romskih skupnosti Republike Slovenije
- Manuel Vesel, višji policijski inšpektor, Center za raziskovanje in socialne veščine, Ministrstvo za notranje zadeve in Policija
- Marko Lemaic, Direktorat za socialne zadeve, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Robert Rožac, državni sekretar na Ministrstvu za okolje in prostor
- dr. Robert Drobnič, vodja Sektorja za načrtovanje regionalnega razvoja, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Sprejet dnevni red:

1. **Vmesno poročilo o aktivnostih Zagovornika načela enakosti glede sobivanja pripadnikov romske skupnosti z lokalnim prebivalstvom**
2. **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (ZVISJV-1B) – skrajšani postopek, EPA 2037-VIII - RAZŠIRITEV**
3. **Poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v Republiki Sloveniji leta 2020, EPA 2068-VIII (801-06-2/2021) - RAZŠIRITEV**
4. **Deseto letno poročilo o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2019 za leto 2019, EPA 2042-VIII (002-01-3/2021) - RAZŠIRITEV**

* * *

Komisija je bila sklepčna in je potrdila razširitve in dnevni red v celoti (14 ZA, 0 PROTI) dnevni red.

Ad 1)

Komisija za državno ureditev kot pristojna komisija, Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj kot zainteresirana komisija ter Interesna skupina lokalnih interesov (v nadaljevanju: komisiji in interesna skupina) so obravnavale Vmesno poročilo o aktivnostih Zagovornika načela enakosti glede sobivanja pripadnikov romske skupnosti z lokalnim prebivalstvom, ki ga je pripravil Zagovornik načela enakosti in ga predložil Državnemu svetu kot odziv na razpravo državnih svetnic in državnih svetnikov na 31. seji Državnega sveta ob obravnavi Rednega letnega poročila Zagovornika za leto 2019.

Komisiji in interesna skupina **so se seznanile** z Vmesnim poročilom o aktivnostih Zagovornika načela enakosti glede sobivanja pripadnikov romske skupnosti z lokalnim prebivalstvom, aktivnostmi resornih ministrstev ter stališčem Sveta romske skupnosti Republike Slovenije.

Predstavnica Zagovornika načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik enakosti) je predstavila Vmesno poročilo o aktivnostih Zagovornika načela enakosti glede sobivanja pripadnikov romske skupnosti z lokalnim prebivalstvom (v nadaljevanju: vmesno poročilo). V predstavitvi vmesnega poročila je bilo poudarjeno, da so državni svetniki na 31. seji Državnega sveta ob obravnavi Rednega letnega poročila Zagovornika za leto 2019 opozorili na nekatere ključne izzive romske skupnosti na področjih vzgoje in izobraževanja, bivalnih razmer in okoljske problematike ter na varnostna vprašanja in težave, s katerimi se soočajo prebivalci občin Jugovzhodne Slovenije, v katerih živijo pripadniki romske skupnosti.

Zagovornik enakosti je pri pripravi vmesnega poročila sledil nekaterim izhodiščem, pri čemer je ključnega pomena, da se prisluhne tako pripadnikom romske skupnosti, kot prebivalcem lokalnih skupnosti, v katerih ti živijo, saj je le-tako mogoče vzpostaviti sobivanje vseh prebivalcev. Pri reševanju položaja pripadnikov romske skupnosti je nujno uporabiti sistemski in strateški pristop, pri tem pa treba imeti v mislih tudi, da manj ugoden položaj pripadnikov romske skupnosti zelo pogosto zaznamuje transgeneracijska revščina.

Čas nastajanja vmesnega poročila je bilo tudi obdobje epidemije covida-19, zato je Zagovornik enakosti skrbno spremljal položaj romske skupnosti v času epidemije in na pristojne institucije naslovil več priporočil na predloge predpisov namenjenih odpravljanju manj ugodnega položaja pripadnikov romske skupnosti v primerjavi s celotnim

prebivalstvom. Opozarjal je na pomen obvestil o epidemiji v romskem jeziku v času epidemije, opozarjal je tudi na pomembnost takojšnje zagotovitve dostopa do pitne vode ter alternativne možnosti samoosmitve, ki zaradi neugodnih bivanjskih razmer v številnih romskih gospodinjstvih ni mogoča. Zagovornik enakosti je prav tako opozarjal na problem šolanja romskih otrok v času covida-19 in na nujne prilagoditve izobraževalnega procesa zanje.

Zagovornik enakosti je za potrebe priprave vmesnega poročila na pristojne institucije naslovil pet različnih poizvedb, katerih namen je bil preveriti, kako pristojni organi obravnavajo težave, na katere so opozorili državni svetniki. Tako je bila za področje vzgoje in izobraževanja poizvedba poslana na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter na Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport. Glede problematike sežiganja odpadkov na vodovarstvenih območjih je bilo vprašanje o stanju zastavljeno Inšpektoratu Republike Slovenije za okolje in prostor. V zvezi z varnostnimi vprašanji pa je bila poizvedba naslovljena na policijski upravi Novo mesto in Ljubljana.

Zagovornik enakosti je v okviru predstavljanja rednega letnega poročila za 2019 oziroma za 2020 na izzive, s katerimi se soočajo lokalne skupnosti, kjer živijo pripadniki romske skupnosti, opozoril pristojna ministrstva (MNZ, MIZŠ, MP, MDDSZ in MOP). Opozorjeno je bilo, da Zagovornik enakosti kljub pripravljenosti na sodelovanje ni bil povabljen v Delovno skupino za obravnavo romske problematike. Zagovornik enakosti se je s sodelavci sestal z direktorjem in sodelavci Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti tudi glede sprejetja novega Nacionalnega programa ukrepov za Rome za obdobje 2021–2030.

V uvodni predstavitvi je bilo izpostavljeno, da na področju raziskovanja in spremljanja položaja ljudi z določeno osebno okoliščino Zagovornik enakosti sofinancira in sodeluje pri izvedbi aktivnosti dveh ciljnih raziskovalnih projektov v obdobju 2019 – 2021 (v sodelovanju z Agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije). Oba projekta bosta osvetlila tudi (a ne samo) položaj romske skupnosti v Sloveniji. Tudi po tem, ko je 28. maja 2021 vmesno poročilo poslano Državnemu svetu, je Zagovornik enakosti nadaljeval z aktivnostmi, in sicer se je s priporočili vključil v razpravo o noveli Zakona o socialno varstvenih prejemkih in predlogu Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Na Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti in pristojnim ministrstvom ter drugim organom je naslovil priporočilo glede osnutka Nacionalnega programa ukrepov za Rome za obdobje 2021–2030 in ga utemeljil, pri čemer je poudaril, da je urejanje vprašanj položaja pripadnikov romske skupnosti in sobivanja z lokalnim prebivalstvom je predvsem v rokah izvršne veje oblasti. Ob koncu predstavitve vmesnega poročila pa je bilo poudarjeno, da Zagovornik enakosti vse opisane aktivnosti opravlja v skladu z nalogami in pristojnostmi, ki jih ima po Zakonu o varstvu pred diskriminacijo.

V Svetu romske skupnosti Republike Slovenije (v nadaljevanju: Svet romske skupnosti) poudarjajo, da so bila pričakovanja Romov s sprejetjem Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 33/07), ki ureja položaj in področja posebnih pravic romske skupnosti, zelo velika, predvsem na področju bivanjskih razmer, izobraževanja in zaposlovanja. Čeprav so bili storjeni veliki premiki, pa v Svetu romske skupnosti menijo, da niso bile izkoriščene vse možnosti in priložnosti, pri čemer v zadnjih letih celo opažajo upad sodelovanja med različnimi državnimi institucijami in lokalnimi skupnostmi, politične volje ter razumevanja težav romske skupnosti. Opozarjajo, da se predstavniki državnih institucij in lokalnih skupnosti za neuspešno reševanje težav Romov velikokrat sklicujejo na neobstoje pravne podlage ter pomanjkanje finančnih sredstev, neuspešno reševanje pa je včasih tudi posledica prelaganja odgovornosti države na lokalne skupnosti in obratno. Po njihovem prepričanju pristojni organi na državni in lokalni ravni niso dovolj odzivni pri iskanju rešitev in tudi ne upoštevajo 12. člena Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji, na podlagi katerega bi morali pridobiti mnenje sveta, kadar sprejemajo ali izdajajo predpise, ki se nanašajo na položaj romske skupnosti. Svet romske skupnosti, kjer opozarjajo, da je položaj

pripadnikov romske skupnosti različen po Sloveniji, je Vladi Republike Slovenije tudi predlagal, da se skuša tudi s pomočjo EU sredstev urejati odprta vprašanja romske skupnosti, predvsem na področju bivanjskih razmer. Ker vrsta realiziranih projektov ni dosegla želenih rezultatov, so že večkrat predlagali evalvacijo projektov, predvsem na področju izobraževanja in socializacije Romov. Nadalje so tudi predlagali, da država izvaja bolj učinkovit nadzor nad projekti, ki jih izvajajo lokalne skupnosti in nevladne organizacije. Prav tako so predlagali, da bi morala različna ministrstva (pristojna za okolje in prostor, infrastrukturo, kmetijstvo, obrambo) ter ostale pristojne institucije bolj intenzivno sodelovati pri urejanju vprašanj v zvezi z bivalnimi razmerami romske skupnosti in njihovo integracijo. V zvezi z zaposlovanjem pripadnikov romske skupnosti opozarjajo na možnosti zaposlovanja mladih izobraženih pripadnikov romske skupnosti v institucijah, ki se ukvarjajo z vprašanji Romov (npr. občine, centri za socialno delo, Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije, šole, vrtci, Policija, kulturne ustanove, itd.). Njihov predlog je tudi, da se nudi pomoč romskim podjetnikom za uspešno poslovanje in vključevanje na trg dela. Z vidika učinkovitejšega zaposlovanja predlagajo vključevanje romske skupnosti prek javnih del v komunalne storitve in za njih oblikujejo dela kot so npr. čiščenje romskih naselij. Nekateri njihovi predlogi so bili upoštevani, nekateri pa ne. Svet romske skupnosti podpira vključevanje predšolskih romskih otrok v vrtce in skrajšane predšolske programe, saj je to predpogoj za večjo vključevanje otrok v osnovne šole. Podpirajo tudi sistematizacijo delovnega mesta romskega pomočnika v šolah in vrtcih.

V letošnjem letu se je zaključil petletni projekt Skupaj za znanje, ki ga je izvajal Center šolskih in obšolskih dejavnosti na številnih lokacijah po Sloveniji s pomočjo EU sredstev in v okviru katerega so pripadniki romske skupnosti pridobivali znanja za romskega pomočnika. Rezultat projekta je 26 izšolanih romskih pomočnikov, ki so delali v 29 osnovnih šolah na območju SV in JV Slovenije, nekateri pa so delovali tudi v vrtcih. V zvezi s tem v Svetu romske skupnosti opozarjajo, da vsi, ki so bili vključeni v projekt in so pridobili ustrezna znanja ne bodo dobili zaposlitve, saj je resorno ministrstvo izdalo soglasje le 18 osnovnim šolam in vrtcem za devet delovnih mest romskega pomočnika, ki so dobili zaposlitev s 1. 9. 2021. Postavlja se vprašanje, kaj se bo zgodilo s preostalimi romskimi pomočniki, ki so ostali brez zaposlitve. V Svetu romske skupnosti tudi opozarjajo na usodo številnih programov za pomoč romski skupnosti, ki jih izvajajo v okviru resornih ministrstev, ko ne bo več EU sredstev.

V zvezi z razmerami romske skupnosti na območju JV Slovenije se v Svetu romske skupnosti tudi sprašujejo, zakaj občine in državne institucije niso ukrepale prej in so dopustile, da so se razmere zaostriale. Ocenjujejo, da bi morali dopolniti sistemske rešitve z vsebinami, ki bodo učinkoviteje reševale konkretne težave romske skupnosti, npr. na področju izobraževanja zakonodaja ne rešuje konkretnih primerov romskih otrok. Pri tem Svet romske skupnosti opozarja, da Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ni povabilo predstavnikov romske skupnosti, da bi sodelovali pri pripravi prenovljene strategije vzgoje in izobraževanja Romov.

V Svetu romske skupnosti tudi izpostavljajo problematiko neustrezne komunalne opremljenosti romskih naselij, kjer v veliko primerih nimajo zagotovljenih osnovnih življenjskih potreb (pitna voda, elektrika). Prav tako naslavljajo problematiko širjenja sovražnega govora, usmerjenega proti pripadnikom romske skupnosti, ki ga marsikdaj sprožijo tudi predstavniki institucij na državni oz. lokalni ravni.

Komisiji in interesna skupina ugotavljajo, da je Policija v okviru svojega delovnega področja takoj pristopila k implementaciji sprejetih dodatnih ukrepov k Nacionalnemu programu ukrepov Vlade Republike Slovenije za Rome za obdobje 2017–2021 in pripravila Akcijski načrt vzdrževanja javnega reda in miru na območjih z večetnično skupnostjo. V Policiji z veliko odgovornostjo opravljajo naloge zagotavljanja splošne varnosti ljudi in premoženja, še posebej na območjih, kjer prebiva romska skupnost. Policija dnevno dobiva prijave številnih

deležnikov (npr. fizična oseba, občina, civilna iniciativa) o posameznih problemskih vprašanjih, na katero se Policija vedno odziva, saj je njeno splošno vodilo zagotavljanje varnosti tako okoliških ljudi kot predstavnikov romske skupnosti. Kot je bilo poudarjeno, ima Policija vzpostavljen dialog tako s predstavniki romske skupnosti, civilnimi iniciativami kot predstavniki lokalnih oblasti in je vedno pripravljena na sodelovanje.

Čeprav Policija ne vodi evidenc na podlagi etnične pripadnosti in drugih okoliščin, obstaja približna ocena o varnostni obremenjenosti območij na področju različnih policijskih uprav. Posamezne policijske uprave na podlagi enotne metodologije spremljajo stanje na terenu in o zaznanih odklonskih ravnanjih in izvedenih ukrepih tudi poročajo. Pri tem podatki kažejo, da sta najbolj obremenjeni PU Novo mesto in PU Ljubljana. Policija zagotavlja stalno prisotnost policistov na terenu na tovrstnih območjih in se odziva na vse ugotovljene kršitve, veliko pozornost namenja tudi preventivni dejavnosti, na podlagi katere skušajo odpravljati težave in vplivati na morebitne kršitelje (npr. razgovori s predstavniki lokalnih skupnosti, sestanki s sosveti, razgovori z organizatorji prireditev v romskih naseljih, razgovori z Romi). Na Policiji ugotavljajo, da je največ kršitev na področju varstva okolja. Vladna delovna skupina je s sklepom tudi pozvala PU Novo mesto in PU Ljubljana, da povabita vse deležnike na svojem delovnem območju na sestanek z namenom pregleda stanja. Ker je bila ugotovljena pravna praznina na področju streljanja (npr. streljanje v zrak nima elementov kaznivega dejanja), je Ministrstvo za notranje zadeve predlagalo spremembo Zakona o varstvu javnega reda in miru. Policija se je oz. se še bo okrepila tudi s štirimi romskimi policisti v PU Novo mesto, PU Ljubljana ter PU Murska sobota, ki bodo imeli pomembno koordinacijsko vlogo pri reševanju varnostnih in drugih izzivov. Okrepila se bo tudi prisotnost Policije na terenu. V Policiji vidijo varnostne sosvete, ki delujejo v občinah, kot idealno priložnost za letna srečevanja vseh resornih ministrstev in ostalih (državnih in lokalnih) deležnikov s ciljem obravnave vseh aktualnih izzivov, vezanih na romsko problematiko.

Na Policiji, ki dobro sodeluje z Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in z Zagovornikom načela enakosti, na podlagi izkušenj in sodelovanja z romsko skupnostjo opažajo, da je pri komunikaciji z romsko skupnostjo izjemno pomembno, na kakšen način se jih povabi k sodelovanju. Komunikacija z njimi je lahko zahtevna in specifična ter zahteva veliko vloženega truda in energije. Policija ima sicer zelo pozitivne izkušnje glede sodelovanja z romsko skupnostjo in njihovimi organizacijami, Svetom romske skupnosti Republike Slovenije in Forumom romskih svetnikov. Kot opažajo, je težavnejše sodelovanje predvsem v okoljih, kjer ni romskih občinskih svetnikov, kot je to primer Občine Trebnje. Policija v teh primerih poskuša ta manjko reševati s sodelovanjem z drugimi romskimi organizacijami, da se skupaj s Policijo vključijo v reševanje posameznih primerov na terenu (primeri meddružinskih sporov, velike zabave v romskih naseljih, tudi npr. v času omejitvenih ukrepov proti covidu-19...). Na Policiji poudarijajo, da so predstavniki organizacij in posamezniki vabljeni na vse dogodke, ki zadevajo romsko problematiko. V Policiji tudi opozarjajo, da se od predstavnikov romskih organizacij včasih pričakuje preveč, saj ni mogoče, da bodo v posameznih romskih naseljih opravljali delo policistov, socialnih delavcev in podobno, še posebej, če izražajo groženje posamezniki v naseljih.

Na Ministrstvu za okolje in prostor izpostavljajo tri večje konflikte z njihovega delovnega področja. Eden večjih problemov je, da zemljišča, kjer ležijo romska naselja ali deli le-teh, niso v lasti njihovih prebivalcev in so zato nezakonito naseljena. Če pa so zemljišča v lasti pripadnikov romske skupnosti, le-ti gradijo brez ustrezne gradbene dokumentacije in plačila komunalnega prispevka ter imajo zato težave s priključevanjem na komunalno infrastrukturo. Mnogokrat so romska naselja postavljena na zavarovanih območjih naravne in kulturne dediščine ali na vodovarstvenih območjih. Navedene konfliktne situacije so težko rešljive, pri čemer so na Ministrstvu za okolje in prostor pripravljene svetovati romski skupnosti, katere pogoje morajo izpolniti za legalizacijo romskih naselij, ter po potrebi zagotoviti tudi prevod zahtevanih pogojev v romski jezik. Pri tem pričakujejo sodelovanje romskih svetnikov, da koordinirajo zadevno problematiko s pripadniki romske skupnosti.

Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport poudarjajo, da so v odprtem in intenzivnem dialogu z vsemi vpletenimi deležniki odgovorili na vsa odprta vprašanja, kar izhaja tudi iz vmesnega poročila. Na podlagi intenzivnega strokovnega dela je prišlo do systemske ureditve vloge romskega pomočnika v šolah in vrtcih. Medtem ko je ministrstvo trenutno dalo soglasje za 9 romskih pomočnikov, se bo v prihodnje zagotovilo delo za več deset romskih pomočnikov. Zakaj je zgolj 18 osnovnih šol in vrtcev trenutno izkazalo interes za zaposlitev romskega pomočnika, na resornem ministrstvu ne znajo pojasniti. Projekt Skupaj za znanje je zaključen, vendar so v teku priprave za nadaljevanje tovrstnega projekta v nekoliko spremenjeni obliki, v okviru katerega bo poudarek na večji prisotnosti socialnih in zdravstvenih storitev v romskih naseljih, vloga romskega pomočnika pa se bo okrepila v smislu podajalca znanj. Prav tako je v teku analiza zakonodajnih podlag glede izboljšanja pogojev za strokovno delo v šolah glede dodatnih ur slovenščine za pripadnike romske skupnosti. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sta tudi dogovorila načine izplačevanja otroških dodatkov, ki so zdaj vezani na ugotovljene kršitve zaradi neobiskovanja pouka (v takih primerih izplačila niso v denarni obliki, ampak v naravi). Prav tako se nadaljujejo aktivnosti v okviru večnamenskih romskih centrov s poudarkom na prenosu znanj ter animaciji staršev, prek katere se skuša dvigniti raven zmožnosti sporazumevanja romskih otrok. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je bilo aktivno tudi pri spodbujanju lokalnih skupnosti ter staršev romskih otrok za njihovo vključevanje v krajše programe vrtcev, kar je sicer Covid-19 nekoliko upočasnilo. Ministrstvo vodi aktivno politiko izobraževanja, ki je usmerjena v izboljšanje položaja romskih otrok.

Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti skrbno spremljajo razmere na področju sociale in zaposlovanja ter na njihovi podlagi oblikujejo ukrepe za izboljšanje socialnega in ekonomskega položaja pripadnikov romske skupnosti. Med ključne ukrepe sodijo programi vzpostavitve večnamenskih romskih centrov in socialne aktivacije, ki so namenjeni opolnomočenju in boljšemu vključevanju romskih žensk na trgu dela. Tovrstne aktivnosti se izvajajo na petih lokacijah, pri čemer razen v Prekmurju ni izkazanega večjega interesa romske skupnosti za bolj aktivno vključevanje romskih žensk v navedene programe. Na ministrstvu ugotavljajo, da ukrepi zunanje motivacije (izvajanje socialnovarstvenih programov in programi za vključevanje Romov v družbo) v romski skupnosti niso najbolje sprejeti in se zato bojijo, da bi tovrstni ukrepi dobili obliko prisile, kar pa si ne želijo. Opaža se pomanjkanje notranje motivacije. Na področju zaposlovanja se izvajajo programi, ki vključujejo tudi ukrepe za urejanje romskih naselij in javna dela, ki so namenjena izključno pripadnikom romske skupnosti, v okviru katerih se izvaja pozitivna diskriminacija (dvoletni programi in subvencioniranje plače do 95 %). Ključen izziv je, kako dvigniti notranjo motivacijo romske skupnosti, da bodo bolj angažirani in se v večji meri vključevali v tovrstne programe. Na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so tudi že pripravili ukrep systemsko zagotovljene možnosti plačevanja in poplačila dolgov posameznikov za javne storitve (npr. komunala, elektrika, voda, itd.) iz naslova denarne socialne pomoči, ki se še ni začel izvajati in se bo vključil v načrtovano novelo Zakona o socialnovarstvenih prejemkih. Tovrstni ukrep bo namenjen socialno šibkejši slovenski populaciji in ne bo usmerjen le v romsko skupnost. Na ministrstvu izvajajo aktivnosti v okviru priprav na večletni finančni okvir 2021–2027 z elaboracijo ukrepov za socialno integracijo in boljše vključevanje pripadnikov romske skupnosti na trg dela.

* * *

V odzivu na predstavljene aktivnosti resornih ministrstev v Svetu romske skupnosti priznavajo izvajanje številnih aktivnosti resornih ministrstev, vendar pa opozarjajo, da se pri oblikovanju vsebin nihče ne pogovarja z romsko skupnostjo. Njihova ocena je, da resorna ministrstva in Zagovornik enakosti temu ne daje ustrezne pozornosti in zato problemi na terenu ostajajo. V zvezi z zaznano neodzivnostjo Romov (npr. ne vključevanje v programe

Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti) v Svetu romske skupnosti opozarjajo, da bi morali pripravljavci projektov oz. programov že v začetni fazi k sodelovanju povabiti pripadnike romske skupnosti ter z njimi dogovoriti njihove potrebe in način izvajanja projektov. Nadalje ugotavljajo, da številne aktivnosti ne dajejo rezultatov (npr. mladi so nepismeni), ker ni evalvacije projektov, ki bi pokazale dobre in slabe strani izvedbe. V zvezi z večjo vključenostjo otrok v izobraževalne ustanove tudi menijo, da manjkajo programi za motiviranje otrok, da bi uspešno zaključili izobraževanje. Medtem ko je Ministrstvo za okolje in prostor opravilo veliko dela in raziskav s ciljem ureditve bivanjskih razmer v romskih naseljih, pa vprašanje legalizacije romskih naselij kljub ugotovitvam na terenu še zmeraj ostaja odprto in ni nobenega premika. Kot podarjajo v Svetu romske skupnosti, dokler bodo drugi odločali o Romih brez Romov, ne bo rezultatov, saj teren izkazuje drugačno sliko, kot je prikazana na ministrski ravni.

* * *

V razpravi so člani komisij in interesne skupine predstavili svoja stališča in mnenja do vmesnega poročila.

Državni svetniki opozarjajo, da se ob obravnavi vsakoletnih poročil o položaju romske skupnosti vedno znova izpostavljajo ista problematična področja - problematika vzgoje in izobraževanja, varnostna problematika, težave na področju sociale in zaposlovanja pripadnikov romske skupnosti in področje okolja in prostora.

Državni svetniki izražajo zaskrbljenost nad dejstvom, da velika večina romskih otrok v Jugovzhodni Sloveniji ne konča osnovne šole, kljub številnim programom, ki so pripravljeni le za njih. Po prepričanju državnih svetnikov bi morala del odgovornosti za večjo odzivnost romskih družin in staršev za šolanje njihovih otrok prvezeti tudi romska skupnost. Državni svetniki pozivajo romsko skupnost oziroma njihove organizacije naj okrepijo ozaveščevalno funkcijo znotraj romske skupnosti.

Po mnenju državnih svetnikov bi morali pripadniki romske skupnosti, podobno kot na področju izobraževanja, tudi na področju dela in zaposlovanja izkazati večji interes in željo po zaposlitvi. Del odgovornosti za preživljanje sebe in svojih družin morajo prevzeti sami in se ne morejo zanašati zgolj na socialno pomoč in odvisnost od države. Brez zainteresiranosti in želje po spremembah znotraj romske skupnosti pa je težko oziroma nemogoče urejati nakopičene težave.

Na skupni seji je bilo pohvaljeno delo Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti, ki je po mnenju državnih svetnikov v zadnjem času aktivno še bolj kot doslej. Pripravlja različne sestanke na terenu in pomaga lokalnim skupnostim pri pripravi operativnih načrtov za reševanje romske problematike. Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti na področju reševanja romske problematike opravlja izjemno zahtevno delo, saj včasih težave izgledajo skoraj nerešljive.

Vsi deležniki se strinjajo, da za romsko skupnost predstavlja največjo težavo neurejenost bivalnih razmer in celo popolna odsotnost osnovne infrastrukture v mnogih romskih naseljih, predvsem na JV Slovenije. Romska naselja so v glavnem zgrajena na črno in brez večjih možnosti za legalizacijo. V takšnih situacijah lokalne skupnosti brez pomoči države ne bodo zmožne same rešiti izzivov. Povsod tam, kjer bi bilo možno črne gradnje, kljub določenim oviram, legalizirati, bi bil problem z bivalnimi razmerami lažje rešljiv. Dejstvo je, da so z neurejenimi bivalnimi razmerami pogojeni tudi številni drugi problemi. Kot že večkrat v preteklosti, tudi tokrat državni svetniki pozivajo državo, da naj pri razreševanju bivanjsko-prostorske problematike v večji meri priskoči na pomoč lokalnim skupnostim.

Kot opozarjajo državni svetniki, občine v posameznih primerih rešujejo problem bivalnih razmer romskih družin tudi tako, da jim oddajo občinsko stanovanje v najem, pri čemer pa se soočajo tudi z momentom odpora ostalih stanovalcev, saj večina odklanja naselitev romskih prebivalcev v njihovem okolju. Zaradi slabih preteklih izkušenj ima večinsko prebivalstvo velike zadržke in pomisleke glede sobivanja z Romi, zato je treba v vsak primer vložiti veliko energije. Mestna občina Ljubljana je tako za pomoč pri naselitvi romskih prebivalcev v občinska stanovanja v sodelovanju s CSD in pristojnimi ministrstvi pripravila program in sestavila strokovno ekipo, ki bo posamezni romski družini dnevno pomagala pri navajanju na življenje v novi skupnosti, odpravljanju konfliktov in lažjemu prilagajanju za uspešno sobivanje. Program financira Mestna občina Ljubljana, ki na področju urejanja položaja Romov v mestni občini veliko in dobro sodeluje s Policijo in pristojnimi ministrstvi ter z društvom romske skupnosti.

Državni svetniki tudi opozarjajo, da se na lokalne skupnosti po pomoč obračajo tudi posamezniki iz romske skupnosti, predvsem gre za mlajše člane romske skupnosti, ki si želijo vzpostaviti drugačen način življenja, vendar so znotraj skupnosti šikanirani. Lokalna skupnost ne more posegati v družinska razmerja in v takšnih primerih ne more posredovati, je pa to signal, da se stvari tudi znotraj romske skupnosti spreminjajo in da mlajše generacije prinašajo nove vrednote.

Državni svetniki izpostavljajo, da so finančna sredstva, ki jih država namenja občinam z romskim prebivalstvom za pomoč pri reševanju romskih problemov, zelo dobrodošla. Ob tem predlagajo, da bi bilo smiselno bolj konkretizirati namene, za katere lahko občine porabijo tovrstna sredstva.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik Komisije za državno ureditev Rajko Fajt.

Ad 2)

Komisija je obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija **podpira** predlog zakona.

Kot ugotavlja komisija, je bila 2018 sprejeta prenovljena zakonodaja na področju varstva pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti, s katero se je v slovenski pravni red prenesla direktiva EU o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja (Direktiva Sveta 2013/59/Euratom), 2019 pa je bil zakon spremenjen zaradi ureditve vprašanj varnostnega preverjanja tujcev, ki delajo v jedrskih objektih oz. sodelujejo pri prevozu jedrskih snovi. Zaradi uradnega opomina Evropske komisije iz leta 2020 zaradi nedoslednosti oz. nepopolnega prenosa prej navedene EU direktive je ponovno predložena dopolnitev zakona, s katero se odpravljajo očitane manjše kršitve in ne posega v obstoječa temeljna načela veljavnega zakona.

S predlogom zakona se dodajajo natančnejša opredelitev podatkov o podjetju, ki izvaja sevalno dejavnost, in podatkov o podjetju, ki je zunanji izvajalec sevalne dejavnosti in pojma radiološki objekt, dodaja obveznost sodelovanja pooblaščenih izvedencev varstva pred sevanji s pooblaščenimi izvedenci medicinske fizike in k osebni podatki izpostavljenega delavca dodaja tudi državljanstvo. Prav tako se podrobneje določa vsebina dovoljenja za uporabo visokoaktivnega vira sevanj ter podatki, ki jih mora zunanji izvajalec sevalne dejavnosti sporočiti upravljavcu objekta ali izvajalcu sevalne dejavnosti. Del sprememb in dopolnitev zakona se nanaša na določitev učinkovitejših ukrepov za zmanjšanje

koncentracije radona v zaprtih prostorih (npr. določitev rednih periodičnih meritev) ter na inšpekcijski nadzor, kjer je bilo dodano področje nadzora nad novogradnjami in posegi v obstoječe stavbe zaradi varovanja zdravja pred škodljivimi učinki radona.

Kot ugotavlja komisija, se v skladu z dogovorom med ministrom za okolje in prostor ter ministrom za energetiko predlaga sprememba pristojnega ministrstva za nadzor nad poslovanjem izvajalca obvezne državne gospodarske javne službe za ravnanje z radioaktivnimi odpadki. Predlaga se, da nadzor nad poslovanjem Agencije za radioaktivne odpadke (ARAO) izvaja Ministrstvo za okolje in prostor in ne več Ministrstvo za infrastrukturo.

Komisija podpira predlog zakona in na njegovo vsebino nima pripomb.

Komisijo je zanimalo, ali predlagane rešitve urejajo tudi zaznano problematiko otežene dostave blaga (npr. dizelskega goriva ali kurilnega olja) na območje Nuklearne elektrarne Krško, saj so v skladu s prenovljeno zakonodajo vozniki prevoznih podjetij podvrženi posebnim varnostnim in zdravniškim pregledom, prav tako morajo opraviti dodatno izobraževanje v Nuklearni elektrarni Krško. Kot ugotavlja komisija, predlog zakona ne posega na področje dostopa v ožje območje jedrskega objekta.

V zvezi s predlaganim prenosom pristojnosti ministrstva za izvajanje nadzora nad delovanjem ARAO se je postavilo vprašanje, ali bo to vplivalo na usklajevanja pri odpravljanju posledic rudarjenja v nekdanjem Rudniku Žirovski vrh. Kot je bilo pojasnjeno, ARAO na območju zaprtega odlagališča Jazbec izvaja dolgoročni nadzor in vzdrževanje, medtem ko je odlagališče Boršt na aktivnem plazu in še ni zaprto. Ker je njegova sanacija v pristojnosti Ministrstva za okolje in prostor, ne bi smelo biti težav s prenosom pristojnosti nadzora nad delovanjem ARAO z Ministrstva za infrastrukturo na Ministrstvo za okolje in prostor.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Dušan Strnad.

* * *

Komisija je podprla predlog zakona (11 ZA, 0 PROTI).

Ad 3)

Komisija je obravnavala Poročilo o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti v Republiki Sloveniji leta 2020 (v nadaljevanju: poročilo), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija **se je seznanila** s poročilom.

Predstavniki Uprave za jedrsko varnost in Uprave za varstvo pred sevanji so predstavili poročilo, ki povzema vsa dogajanja, povezana z varstvom pred ionizirajočimi sevanji in jedrsko varnostjo v letu 2020. Kot so pojasnili, je bilo lansko leto mirno, prav tako je bil dosežen temeljni cilj jedrske in sevalne varnosti, t. j. varstvo ljudi in okolja pred nepotrebni škodljivimi učinki ionizirajočih sevanj. Temeljna ugotovitev za leto 2020, ki je bilo zaznamovano z epidemijo covid-19, je, da so se Nuklearna elektrarna Krško (NEK) in drugi zavezanci na tem področju ustrezno prilagodili novim razmeram ter na ta način preprečili škodljive vplive epidemije na jedrsko in sevalno varnost.

Kot ugotavlja komisija, je NEK obratoval varno. NEK je poročal o šestih dogodkih, ki pa niso imeli vpliva na prebivalstvo ali okolje. Ena najpomembnejših dejavnosti zadnje faze Programa nadgradnje varnosti je izgradnja suhega skladišča za izrabljeno gorivo v območju NEK, za katerega je bilo decembra 2020 izdano gradbeno dovoljenje. Priprave na začetek njegove izgradnje so se začele marca 2021, predvidena izgradnja pa je 2023. V lanskem letu so se začele tudi priprave na tretji obdobjni varnostni pregled, ki se je začel izvajati februarja 2021 in se bo končal junija 2023. Lani je meddržavna komisija za spremljanje izvajanja meddržavne pogodbe o solastništvu NEK sprejela reviziji programov razgradnje NEK in odlaganja radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz NEK, ki sta podlaga za določitev prispevkov za financiranje razgradnje in odlaganje RAO in izrabljenega goriva. Na podlagi revizij je Vlada lani zvišala višino prispevka za slovenski Sklad družbi GEN energija, d. o. o., na 4,8 evra za vsako prevzeto MWh električne energije, pridobljene iz NEK.

Agencija za radioaktivne odpadke je nadaljevala dejavnosti za izgradnjo odlagališča nizko-in srednjeradioaktivnih odpadkov v Vrbinu pri Krškem. Izvedena sta bila javna razgrnitev in čezmejna presoja vplivov na okolje, ki sta bila zaključena v letošnjem letu. V povezavi z dinamiko izvajanja zadevne dejavnosti in polnjenja kapacitet skladišča v NEK na Upravi za jedrsko varnost poudarjajo pomembnost tovrstnega objekta za jedrsko in sevalno varnost ter varno obratovanje NEK. Pri tem se postavlja vprašanje posledic, če njegova izgradnja ne bi bila končana pravočasno, skladiščne zmogljivosti v NEK pa bi se zapolnile.

Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov v Brinju (CSRAO) je obratovalo brez posebnosti. Opozorjeno je bilo, da težave na odlagališču hidrometalurške jalovine Boršt nekdanjega rudnika urana v Žirovskem vrhu zaradi plazenja hribine niso bile odpravljene, zato se iskanje rešitev za zaprtje odlagališča nadaljuje tudi v letošnjem letu.

Načrtno spremljanje (monitoring) radioaktivnosti v okolju je lani potekalo brez težav. Rezultati meritev kažejo, da je obremenitev prebivalcev Slovenije zaradi prisotnosti umetnih radionuklidov v okolju pod vsemi zakonsko določenimi mejami in primerljiva s prejšnjimi leti. Prav tako je obratovalni monitoring pri vseh zavezancih potekal po predvidenih letnih programih, aktivnosti izpuščenih radioaktivnih snovi v okolje pa so bile pod avtoriziranimi mejnimi vrednostmi. Zaradi tega je bila tudi obremenitev prebivalcev manjša od predpisane in zanemarljiva v primerjavi z vedno prisotnim naravnim ozadjem.

Kot ugotavlja komisija, na področju dela Uprave za varstvo pred sevanji v lanskem letu ni bilo posebnosti, aktivnosti na področju pregledovanja in izvajanja meritev radona v delovnem in bivalnem okolju se nadaljujejo uspešno.

Komisijo je zanimalo, ali sistematično preverjanje in merjenje prisotnosti radona v vrtcih in šolah ter delovnih in bivalnih okoljih prinaša izboljšanje stanja ali tovrstne aktivnosti ustvarjajo le nova žarišča. Kot je bilo pojasnjeno, se stanje na tem področju izboljšuje, v zadnjem obdobju je tudi boljše sodelovanje Uprave za varstvo pred sevanji z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za okolje in prostor, predvsem pri določitvi smernic za novogradnje in sanacije starejših objektov. Poleg rednih meritev, ki jih v šolah izvajajo pooblaščen izvajalci, lahko šole same izvajajo testiranje s pomočjo merilnikov, ki jim jih za te namene brezplačno posoja Uprava za varstvo pred sevanji. Če meritve, ki jih šole same izvajajo, izkažejo visoko prisotnost radona, se izvedejo dodatne meritve pooblaščenih izvajalcev. Naslednje leto se načrtuje tudi zaključek študije, ki jo Uprava za varstvo pred sevanji izvaja v sodelovanju z Registrom raka Republike Slovenije v okviru Onkološkega inštituta Ljubljana, s katero se raziskuje povezava kajenja in prisotnosti radona.

V razpravi je bilo izpostavljeno tudi vprašanje finančne odgovornosti občin, ki so kot ustanoviteljice osnovnih šol in vrtcev primorane interventno odpravljati težave v zvezi s prisotnostjo previsoke vsebnosti radona v prostorih osnovnih šol in vrtcev. S ciljem učinkovitejšega reševanja tovrstne problematike bi kazalo ustrezno urediti financiranje

ukrepov, saj predvsem finančno šibkejše občine težje zagotavljajo izvajanje dolgoročnejših ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti radonu v izobraževalnih ustanovah. V zvezi s tem je bilo pojasnjeno, da občine ne bi smele imeti stroškov, saj zakon določa, da stroške sanacije v tovrstnih primerih krije pristojno Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. V praksi sicer lahko prihaja do zakasnitve pri povrnitvi stroškov, ki v začetni fazi bremenijo občine, vendar pristojno ministrstvo redno obravnava vloge občin za povrnitev stroškov.

Na vprašanje glede dinamike aktivnosti za podaljšanje obratovalne dobe Nuklearne elektrarne Krško iz 40 na 60 let oz. do leta 2043, je bilo članom komisije pojasnjeno, da ima NEK veljavno obratovalno dovoljenje, vendar mora za podaljšanje življenjske dobe oz. obratovanja po letu 2023 prestati presojo vplivov na okolje in pridobiti okoljevarstveno soglasje v skladu z Zakonom o varstvu okolja ter opraviti obdobjni varnostni pregled, s katerim mora dokazati varno obratovanje v naslednjih desetih letih. Obdobjni varnostni pregled NEK se je že začel in bo predvidoma končan sredi 2023, ko bo jasno, ali imajo najbolj kritične komponente (zlasti reaktorska posoda) dovolj varnostne rezerve za nadaljnje varno delovanje NEK. Pri tem je bilo tudi pojasnjeno, da se po vsakem obdobjnem varnostnem pregledu pripravi t. i. akcijski načrt, ki opredeli možne izboljšave za nadgradnjo varnega delovanja jedrskega objekta.

Člane komisije je tudi zanimalo trenutno stanje skladiščnih kapacitet jedrskih odpadkov v NEK in kako se bo skladiščil del radioaktivnih odpadkov, za katere mora poskrbeti sosednja Hrvaška. Kot je bilo pojasnjeno, je v skladu z mednarodnimi konvencijami in drugo zakonodajo za nastale radioaktivne odpadke odgovorna država, kjer stoji jedrski objekt, razen kadar je sprejet drugačen dogovor. V primeru NEK sta Slovenija in Hrvaška uredili medsebojne odnose v zvezi s statusom NEK s Pogodbo med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Hrvaške o ureditvi statusnih in drugih pravnih razmerij, povezanih z vlaganjem v NEK, njenim izkoriščanjem in razgradnjo. V njej je jasno dogovorjeno, da je vsaka pogodbenica odgovorna za polovico radioaktivnih odpadkov, pri čemer je bilo v primeru visokoradioaktivnih odpadkov dogovorjeno skupno iskanje rešitve - suho odlagališče izrabljenega goriva v območju NEK. Glede nizko- in sredneradioaktivnih odpadkov se Slovenija in Hrvaška nista dogovorili o skupni rešitvi, kar pomeni, da morata do konca 2023 poskrbeti vsaka za svoj del tovrstnih radioaktivnih odpadkov iz NEK, v nasprotnem primeru gre kršenje mednarodne pogodbe. Kot je poudaril predstavnik Uprave za jedrsko varnost, je ključno, da Slovenija poskrbi za svoj del radioaktivnih odpadkov in pravočasno zgradi skladišče na lokaciji Vrbina v Občini Krško ter na ta način ne ogrozi varnega delovanja NEK.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Dušan Strnad.

Ad 4)

Komisija je obravnavala Deseto letno poročilo o izvajanju Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2019 za leto 2019 (v nadaljevanju: poročilo), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada.

Komisija **se je seznanila** s poročilom.

Predstavnik Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo je podrobneje predstavil letno poročilo, pri čemer je predstavil tudi rezultate za celotno obdobje izvajanja t. i. pomurskega zakona, ki je bil sprejet 2009.

V letu 2019 se je nadaljevalo izvajanje ukrepa »Program Pomurje« v okviru različnih instrumentov. V okviru Instrumenta 1 (Spodbujanje začetnih investicij podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest) je bil objavljen javni razpis za leti 2018 in 2019, pri čemer je bilo 2019

za šest projektov izplačanih cca. 264.000 evrov. Predlani je bil v okviru javnega razpisa za zagon podjetij v problemskih območjih z visoko brezposelnostjo izplačanih okoli 250.000 evrov. V okviru javnega razpisa za mikrokredite so bile odobrene tri vloge iz Pomurja v višini 75.000 evrov. Slovenski podjetniški sklad je v okviru javnega razpisa Mikrokrediti 2019-P7 (2019) odobril 28 vlog iz Pomurja v višini cca 697.000 evrov in v okviru drugega razpisa odobril 49 vlog iz Pomurja v višini cca 1,2 mio evrov. V okviru Instrumenta 2 (Spodbujanje razvoja človeških virov) je bilo 2019 izplačanih 50.000 evrov za Pomurski tehnološki park, ki se ukvarja z intenzivnim vključevanjem mladih in novih podjetij v program. V okviru Instrumenta 3 (Socialno podjetništvo) je bil objavljen javni razpis za spodbujanje projektov socialnega podjetništva za 2018 in 2019 ter predlani odobrenih 6 projektov v višini 93.000 evrov. V okviru Instrumenta 4 (Promocija regije) so se 2019 nadaljevale aktivnosti za zagotovitev infrastrukturnih pogojev za uspešno srednje in dolgoročno promocijo regije za privabljanje tujih in domačih investicij ter usmerjanje pomoči investitorjem pri realizaciji njihovih investicij ter v tem okviru izplačanih okoli 120.000 evrov. Za aktivnosti v okviru instrumenta 5 (Podpora pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov v regiji) je bilo izplačanih okoli 150.000 evrov Razvojnemu centru Murska Sobota, ki spremlja realizacijo in poroča o izvajanju programa.

Prav tako se je 2019 nadaljevalo izvajanje ukrepa »Spodbude za zaposlovanje« (davčne olajšave za zaposlovanje in povračilo prispevkov delodajalcem) in ukrep »Davčne olajšave za investiranje«. Kot je bilo pojasnjeno, je predlani davčne olajšave za zaposlovanje koristilo 43 zavezancev, ki so imeli davčne koristi v višini 127.000 evrov, davčne olajšave za investiranje pa je koristilo 247 zavezancev, ki so imeli davčne koristi v višini slabih 2,1 mio evrov. 69 podjetij je prejelo za zaposlitev 128 oseb slabih 413.000 evrov spodbud.

Glede četrtega ukrepa »Prednostne obravnave programov in projektov iz Pomurske regije pri kandidiranju za sredstva iz nacionalnih programov, programov evropske kohezijske politike in politike razvoja podeželja na področjih« je bilo pojasnjeno, da se je večina aktivnosti končala pred 2019.

V nadaljevanju je predstavnik Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo predstavil rezultate ključnih aktivnosti celotnega obdobja izvajanja Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2019. V okviru prvega ukrepa »Program Pomurje« je bilo ustvarjenih 1455 delovnih mest in izplačanih 32,6 mio evrov. V okviru drugega ukrepa »Spodbude za zaposlovanje« je bilo v celotnem obdobju izkazanih za 1,3 mio davčnih koristi in delodajalcem izplačanih 3,5 mio evra povračil prispevkov. V okviru tretjega ukrepa »Davčne spodbude za investiranje« je bilo v desetih letih izplačanih 18, 4 mio evrov. Četrti ukrep je izvajalo več ministrstev, ki so skupaj izplačala okoli 407 mio evrov, od tega 2 mio evrov za nepodjetniški izobraževalni center v Pomurju, 21 mio evrov za t. i. regijske centre slovenskega gospodarstva v Pomurju, za Program razvoja Podeželja slabih 285 mio evrov in 100 mio evrov za izgradnjo pomurskega vodovoda (z dodatno finančno podporo občin v višini 38 mio evrov).

Komisija se je seznanila tudi s ključnimi makroekonomskimi kazalniki razvoja Pomurja v desetletnem obdobju: BDP/prebivalca je leta 2010 znašal 11.400 evrov in leta 2019 15.705 evrov; produktivnost dela je bila 2010 slabih 26.000 evrov in leta 2020 38.500 evrov; bruto plača/zaposlenega je bila 2010 1150 evrov in leta 2019 1532 evrov; po podatkih AJPEŠ je bilo 2010 v Pomurju 1579 podjetij in leta 2020 1833 podjetij; družbe so 2010 ustvarile 47 mio evrov čistega dobička, leta 2020 pa 81,6 mio evrov. Leta 2010 je bilo v Pomurju 10.278 brezposelnih oseb in konec 2020 6.079 brezposelnih oseb. Kot poudarjajo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, vsi predstavljeni podatki verjetno niso le odraz izvajanja Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010–2019, je pa slednji zagotovo doprinesel k izboljšanju stanja, četudi je v Pomurski regiji še veliko razvojnih izzivov.

Komisija ugotavlja, da predstavljeni makroekonomski kazalniki kažejo, da je t. i. pomurski zakon, ki se je iztekel s koncem 2019, pripomogel k zmanjšanju razvojnega zaostanka Pomurske regije za slovenskim povprečjem. Kot ugotavlja komisija, je bil leta 2010 BDP na prebivalca v Pomurju 64,1 % slovenskega povprečja, deset let kasneje pa je znašal 68 % slovenskega povprečja. Napredek je izkazan tudi na področju produktivnosti dela (iz 71,6 % slovenskega povprečja v letu 2010 je zrasla na 81,6 % slovenskega povprečja v letu 2020) in bruto plače na zaposlenega (iz 83,9 % slovenskega povprečja v letu 2010 se je zvišala na 89,4 % slovenskega povprečja v letu 2019).

Komisija opozarja, da je treba pozitivne izkušnje iz naslova izvajanja t. i. pomurskega zakona prenesti tudi na druga problemska območja (npr. Zasavje), kjer se prav tako soočajo z razvojnimi izzivi. Pri tem so komisijo zanimali prihodnji pristopi Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo pri spodbujanju drugih razvojno zaostalih območij in zagotavljanju enakomernejšega razvoja Slovenije. Kot pojasnjujejo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, se je pokazalo, da je ob nastanku razvojnih problemov ključno takojšnje reagiranje v okviru sistemske zakonske ureditve. Zato so bile pred leti sprejete spremembe Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki omogočajo hitrejšo ukrepanje vlade pri reševanju razvojnih izzivov v problemskih območjih z visoko stopnjo brezposelnosti. Želja je, da se v primeru izkazanih razvojnih problemov v smislu visoke brezposelnosti izkoristijo zakonodajne možnosti v okviru vladnih razvojnih ukrepov (programov) in ne prek posebnih zakonov. Kot dodajajo na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, bi lahko v okviru Sklada za pravičen prehod, ki bo zagotavljal podpore območjem, ki jih bo prehod na podnebno nevtralnost najbolj prizadel, vključevali tudi ukrepe za razvojni preboj prizadetih območij (npr. Zasavje).

Glede na dosedanje prednostno obravnavo Pomurske regije v okviru financiranja Programa razvoja podeželja se postavlja vprašanje, ali se bodo v okviru prihodnje Skupne kmetijske politike EU sredstva iz naslova Programa razvoja podeželja razporedila po celi državi ali bo Pomurje še naprej v boljšem izhodiščnem položaju. Komisija pri tem opozarja, da je v Sloveniji še veliko območij z razvojnim zaostankom, ki bi prav tako potrebovala prednostno obravnavo, ki jo je bilo deležno Pomurje v okviru t. i. pomurskega zakona. Kot je bilo pojasnjeno, bo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v okviru dogovorov za razvoj regij namenilo več sredstev tudi manj razvitim območjem.

V zvezi s finančno pomočjo dvojezičnim območjem v Prekmurju, ki jo nudi madžarska vlada, je komisijo zanimalo, ali obstaja primerjava obsega financiranja madžarske in slovenske države v Prekmurju. Konkretnega odgovora komisija sicer ni dobila, je pa bilo pojasnjeno, da Slovenija pripravlja poseben program s ciljem nujenja pomoči slovenski manjšini v Porabju, obenem pa tečejo tudi pogovori slovenske in madžarske vlade, da bi državi v večji meri spodbujale razvoj dvojezičnih območij na obeh straneh meja v smislu enakovrednejše obravnave slovenske narodne manjšine na Madžarskem in madžarske narodne manjšine v Sloveniji.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Dejan Crnek.

Sekretarka
Meta Štembal

Predsednik
Dušan Strnad